

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ
«КИЇВСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ КОЛЕДЖ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПОЛІГРАФІЇ»**

ПОЛОЖЕННЯ

**про організацію професійно-практичної підготовки здобувачів освіти
у комунальному закладі професійної (професійно-технічної) освіти
«Київський професійний коледж інформаційних технологій та поліграфії»
(із змінами і доповненнями)**

ПОГОДЖЕНО
Рішенням педагогічної ради
комунального закладу професійної
(професійно-технічної) освіти
«Київський професійний коледж
інформаційних технологій та поліграфії»
протокол від 14.06.2023 № 14

Положення вводиться в дію з 01.09.2023

Директор Алла ГОНЧАРЕНКО

(наказ від 26.06.2023 № 45)

ПОЛОЖЕННЯ

**про організацію професійно-практичної підготовки здобувачів освіти
у комунальному закладі професійної (професійно-технічної) освіти
«Київський професійний коледж інформаційних технологій та поліграфії»
(із змінами і доповненнями)**

Київ - 2023

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Планування професійно-практичної підготовки	4
3. Організація професійно-практичної підготовки.....	7
4. Порядок проведення Державної кваліфікаційної атестації.....	12

1. Загальні положення

Освітній процес у закладі професійної (професійно-технічної) освіти – це система організаційно-педагогічних, методичних і технічних заходів, спрямованих на реалізацію змісту і завдань ступеневої професійно-технічної освіти відповідно до державних стандартів.

Освітній процес ґрунтується на принципах гуманістичної особистісно орієнтованої педагогіки, демократизму, незалежності від політичних, громадських, релігійних об'єднань, спільній діяльності педагогічних працівників, здобувачів освіти, батьків, колективів підприємств, установ та організацій (далі - підприємства), та включає природничо-математичну, гуманітарну, фізичну, загальнотехнічну, професійно-теоретичну, професійно-практичну підготовку, а також виховну роботу із здобувачами освіти.

Це Положення визначає єдину систему планування, організації, обліку професійно-практичної підготовки та порядку кваліфікаційної атестації здобувачів освіти.

Основним навчально-методичним документом з планування освітнього процесу в комунальному закладі професійної (професійно-технічної) освіти «Київський професійний коледж інформаційних технологій та поліграфії» (далі - Коледж) є «Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах» № 419 від 15.06.2006 року.

2. Планування професійно-практичної підготовки

2.1. Освітній процес у Коледжі здійснюється відповідно до робочих навчальних планів та програм, нормативно-правових актів, навчально-методичних документів з професійної (професійно-технічної) освіти. Зміст і обсяг навчально-виробничого процесу, терміни навчання визначаються робочими навчальними планами та робочими навчальними програмами.

Складовою освітнього процесу в Коледжії є професійно-практична підготовка здобувачів освіти, яка організовується і проводиться відповідно до:

- «Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах» (наказ МОН України від 30.05.2006 року № 419);
- Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці (затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.92 № 442);
- Постанови Кабінету Міністрів України від 07.06.1999 року №992 «Про порядок надання робочих місць для проходження учнями, слухачами ПТНЗ виробничого навчання та виробничої практики»;

- «Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту» (наказ Мінпраці та соцполітики України і МОН України від 31.12.1998 року № 201/469);
- «Положення про сприяння і працевлаштування випускників державних вищих навчальних і професійно-технічних навчальних закладів України» (наказ МОН України від 23.03.1994 року № 79).

2.2. Основними навчально-методичними документами з планування професійно-практичної підготовки в Коледжі є:

- робочі навчальні плани за професіями;
- освітні програми з підготовки кваліфікованих робітників;
- робочі навчальні програми з професійно-практичної підготовки;
- поурочно-тематичні плани з професійно-практичної підготовки;
- переліки навчально-виробничих робіт з професії на семестр;
- плани навчально-виробничої діяльності на півріччя;
- плани уроків виробничого навчання.

2.2.1. *Робочі навчальні плани* за професіями - це документи, розроблені у відповідності з типовими навчальними планами підготовки кваліфікованих робітників з кожної професії, що містять код і назву професії, спеціальності (спеціалізації) за державним класифікатором професій ДК 003:2005, освітній рівень вступника до ЗП(ПТ)О, обмеження щодо їх віку і статі, медичних показників, термін і ціль навчання, графік навчально-виробничого процесу, зведені дані загального фонду навчального часу в тижнях, перелік обов'язкових навчальних предметів, видів навчальних робіт, кількість годин, відведених на них, послідовність їх вивчення, обсяг навчального часу на обов'язкову компоненту змісту професійно-технічної освіти, загальний фонд навчального часу, форми, періодичність, терміни контролю знань, умінь і навичок здобувачів освіти, критерії їх кваліфікаційної атестації, перелік навчальних кабінетів, лабораторій, майстерень, вимоги до основних обов'язкових засобів навчання та планований рівень професійної кваліфікації випускника.

Навчальний заклад на основі типових навчальних планів, а також вимог державних стандартів, розробляє робочі навчальні плани, в яких відображають зміни у відповідній галузі виробництва чи сфері послуг, і погоджують їх з основними замовниками кадрів.

2.2.2. *Освітня програма* з підготовки кваліфікованих робітників має модульну структуру. Модуль - структурна одиниця освітньої програми, що

містить цілісний набір компетенцій, необхідних для засвоєння здобувачами освіти протягом його вивчення.

Освітня програма та робочий навчальний план професійної підготовки включає напрями загальнопрофесійної та професійно-теоретичної підготовки, професійно-практичну підготовку, консультації, проміжний контроль базового блоку та проміжний або вихідний контроль за навчальними модулями. В освітній програмі визначено кількість годин для оволодіння базовим блоком та кваліфікаційним рівнем.

2.2.3. Робоча навчальна програма з професійно-практичної підготовки - це документ, що визначає зміст і обсяг професійних знань, умінь, навичок здобувачів освіти та способи і методи їх формування, розроблений майстром виробничого навчання ЗП(ПТ)О, погоджений відповідною методичною комісією ЗП(ПТ)О та затверджений заступником директора з НВР, на основі стандартів професійної (професійно-технічної) освіти на компетентнісній основі, у яких відображаються зміни, притаманні відповідній галузі виробництва чи сфері послуг, на підставі пропозицій замовників кадрів.

2.2.4. Поурочно-тематичні плани з професійно-практичної підготовки складаються майстром виробничого навчання відповідно до робочих навчальних програм, розглядаються і схвалюються на засіданні методичної комісії і затверджуються заступником директора з навчально-виробничої роботи.

2.2.5. Перелік навчально-виробничих робіт з професії визначає завдання, які виконують здобувачі освіти з метою оволодіння професійними знаннями, уміннями та навичками, що передбачені робочою навчальною програмою професійно-практичної підготовки. Перелік навчально-виробничих робіт з професії складається на семестр майстром виробничого навчання та погоджується зі старшим майстром. Перелік навчально-виробничих робіт з професії розглядається і схвалюється на засіданні методичної комісії та затверджується заступником директора навчально-виробничої роботи.

2.2.6. План навчально-виробничої діяльності розробляється старшим майстром на півріччя на основі робочих програм професійно-практичної підготовки, переліку навчально-виробничих робіт відповідного тарифно-кваліфікаційного розряду, фонду навчального часу, передбаченого на виконання навчально-виробничих завдань, погоджується з заступником директора навчально-виробничої роботи і затверджується директором Коледжу.

2.2.7. План уроку виробничого навчання є особистим робочим документом майстра виробничого навчання і складається ним за довільною формою відповідно до робочої навчальної програми з професійно-практичної підготовки, з дотриманням педагогічних та методичних вимог, на кожний день занять з виробничого навчання в майстернях або на підприємстві.

План уроку складається з основних частин: організаційна частина, вступний інструктаж, поточний інструктаж, заключний інструктаж.

3. Організація професійно-практичної підготовки

3.1. Професійно-практична підготовка за державними стандартами професійно-технічної освіти з професій, яких готує навчальний заклад складається з виробничого навчання, виробничої, переддипломної практики і проводиться у навчально-виробничих майстернях, а також на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг за такими формами:

- уроки виробничого навчання;
- виробнича практика на робочих місцях чи у сфері послуг;
- технологічна (переддипломна) практика на виробництві чи у сфері послуг.

Професійно-практична підготовка здобувачів освіти здійснюється на компетентностній основі із застосуванням модульної системи.

3.2. *Виробниче навчання* здобувачів освіти проводиться у навчально-виробничих майстернях, де вони послідовно набувають первинні професійні вміння і навички виконання робіт, у навчальних групах чисельністю 12-15 осіб, а на третьому ступені професійно-технічної освіти не менше 6 осіб.

При неможливості організації проходження здобувачами освіти виробничого навчання в майстернях Коледжу з об'єктивних причин, проведення виробничого навчання організовується на виробництві під керівництвом майстрів виробничого навчання та відповідних спеціалістів підприємства, при умові повного виконання робочого навчального плану і робочої навчальної програми з професійно-практичної підготовки.

Обліковими одиницями навчального часу є:

- академічна година тривалістю 45 хвилин;
- урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;
- навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;
- навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин;
- навчальний семестр, тривалість якого визначається навчальним планом;
- навчальний рік, тривалість якого не перевищує 40 навчальних тижнів.

Навчальний (робочий) час здобувача освіти в період проходження виробничої та передвипускної (переддипломної) практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства згідно із законодавством України.

Відвідування занять в Коледжі здобувачами освіти є обов'язковим.

Під час проведення уроку виробничого навчання в майстернях Коледжу тривалість перерв між академічними годинами встановлюється з урахуванням потреб в організації активного відпочинку і харчування здобувачів освіти, але не менше 10 хвилин, великої перерви не менше 20 хвилин.

Тривалість перерв протягом робочого дня під час виробничого навчання і виробничої практики в умовах підприємства визначається режимом його роботи згідно з законодавством України.

3.3. *Виробнича практика* для здобувачів освіти є невід'ємною складовою частиною професійної підготовки і проводиться безпосередньо на робочих місцях на підприємстві чи у сфері послуг з метою удосконалення здобутих знань, умінь, практичних навичок, що необхідні для досягнення відповідного рівня кваліфікації, встановленими державними стандартами, стандартами професійної (професійно-технічної) освіти, а також з метою забезпечення їх соціальної, психологічної і професійної адаптації в трудових колективах.

Згідно з Державними стандартами професійно-технічної освіти виробнича практика проводиться наприкінці кожного етапу підготовки та передбачає отримання необхідного обсягу практичних знань та вмінь відповідно до кваліфікаційного рівня.

3.3.1. Мета і зміст виробничої практики визначена освітньо-кваліфікаційною характеристикою та навчальною програмою з професійно-практичної підготовки з конкретної робітничої професії.

Головними завданнями практики є:

- Ознайомлення з організацією роботи виробничого підрозділу, до якого прикріплено здобувача освіти .
- Закріплення знань, умінь і навичок, що одержані в процесі теоретичного і практичного навчання.
- Самостійне виконання робіт складністю відповідного рівня кваліфікації.
- Освоєння професії кваліфікованого робітника (відповідного рівня кваліфікації).
- Вивчення передових високопродуктивних прийомів і способів праці, а також інструментів, приладдя, обладнання.
- Набуття навичок роботи на сучасному обладнанні та виявлення і усунення простих технічних неполадок обладнання.

- Дотримання норм і правил безпеки праці, електробезпеки та пожежної безпеки.
- Ведення щоденника виробничої практики.

Після завершення виробничої практики кожен здобувач освіти повинен вміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою, технологічними умовами і нормами, встановленими у відповідній галузі.

3.3.2. Порядок проведення практики

Порядок надання робочих місць для проходження здобувачами освіти виробничого навчання та виробничої практики, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 07.06.99 № 992 (надалі – Порядок № 992).

Адміністрація Коледжу формує перелік підприємств - бази проходження практики. У переліках зазначаються назви підприємств та кількість робочих місць, що виділяється підприємством протягом певного періоду для проходження практики.

Здобувачі освіти можуть самостійно з дозволу керівництва Коледжу обирати для себе місце для проходження виробничої практики, в тому числі з наступним працевлаштуванням.

Виробнича практика може проводитися, як виняток, з дозволу місцевих органів управління професійно-технічною освітою, у навчально-виробничих майстернях професійно-технічних навчальних закладів за умови забезпечення ними в повному обсязі навчальних планів і програм.

Навчальний заклад та підприємство, що надає робочі місця для практики, не пізніше, ніж за 2 тижні до початку практики зобов'язані укласти (на основі типового договору) договір про надання робочих місць для проходження здобувачами освіти виробничої практики. У договорі зазначається кількість здобувачів освіти за професіями; терміни, умови і порядок проведення практики; забезпечення відповідних умов і безпеки праці на рівні нормативних вимог; інші взаємні зобов'язання сторін та термін дії договору.

Наказом директора Коледжу здійснюється закріплення здобувачів освіти на місце проходження практики. Завірені списки здобувачів освіти із зазначенням прізвищ майстрів виробничого навчання подаються на підприємства не пізніше ніж за один тиждень до початку практики.

На місцях проходження практики призначаються керівники практики від підприємства. До керівництва виробничою практикою залучаються досвідчені інженерно-технічні працівники і кваліфіковані робітники підприємств.

Насамперед здобувачі освіти знайомляться з регламентом роботи підприємства, правилами внутрішнього розпорядку. Вони в обов'язковому порядку проходять інструктажі з охорони праці і протипожежної безпеки

(вступний і на робочому місці). З моменту розподілу здобувачів освіти на робочі місця на них поширюються обов'язки щодо виконання правил і норм охорони праці та виробничої санітарії, правил внутрішнього трудового розпорядку та інших правил і норм, що діють на підприємстві.

Проходження виробничої практики регламентовано детальною програмою. Тривалість роботи здобувачів освіти повинна відповідати часу, визначеному навчальними планами і програмами (7 годин), і не перевищувати тривалості робочого часу, встановленого законодавством для відповідної категорії працівників. Тривалість робочого часу здобувачів освіти під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України і складає для здобувачів освіти віком від 15 до 16 років 24 години на тиждень, від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень (ст. 51 із змінами, внесеними Законами №871-12 від 20.03.91, №3610-12 від 17.11.93, №263/95 ВР від 05.07.95), від 18 років і старше – не більше 40 годин на тиждень (ст. 50 в редакції Закону №871-12 від 20.03.91, із змінами, внесеними Законом №3610-12 від 17.11.93).

Детальна програма є основним документом, що обумовлює всі види робіт, які повинен самостійно виконувати здобувач освіти під час виробничої практики. Вона розробляється майстрами виробничого навчання, розглядається методичною комісією, затверджується заступником директора з навчально-виробничої роботи та погоджується з замовниками кадрів.

Під час проходження виробничої практики здобувачі освіти повинні самостійно виконувати роботу з відповідної професії та кваліфікації на робочих місцях підприємства відповідно до кваліфікаційної характеристики.

Виробнича практика здобувачів освіти завершується виконанням пробної кваліфікаційної роботи.

3.3.3. Облік та контроль за проведенням виробничого навчання та виробничої практики

Контроль за роботою здобувачів освіти здійснюється майстрами виробничого навчання та керівниками практики від підприємства.

Майстри виробничого навчання:

- ведуть облік відвідування та виконання навчальної програми здобувачами освіти у період виробничої практики на виробництві;
- забезпечують проведення організаційних заходів (знайомлять здобувачів освіти з порядком проходження практики, змістом детальної програми та веденням щоденників);
- подають заступникові директора з навчально-виробничої роботи, старшому майстрові інформацію про наявні відхилення у ході практики

(дисциплінарні порушення, неявку здобувачів освіти на місце практики) та приймають оперативні заходи з їх усунення;

- проводять організаційну роботу щодо виконання здобувачами освіти кваліфікаційних пробних робіт;

- сліdkують за своєчасним оформленням виробничої характеристики на здобувача освіти.

Керівник практики від підприємства проводить інструктаж з охорони праці на робочому місці, контролює хід виконання здобувачами освіти виробничих завдань та дає висновок про якість проходження практики.

Основними документами обліку навчальної роботи є журнали виробничого навчання установленої форми, щоденники обліку навчально-виробничих робіт під час проходження виробничої практики.

На початку практики у щоденнику заповнюється титульна сторінка, де вноситься інформація про здобувача освіти, відповідальної особи з боку навчального закладу та керівника практики від підприємства, вказується база виробничої практики.

Щодня здобувач освіти повинен коротко записувати в щоденник найменування виконаних робіт та подавати керівникові практики від підприємства для оцінювання. На підставі цих даних майстер веде в журналі виробничого навчання облік виконання навчальних програм, оцінює навчальні досягнення здобувачів освіти. Не рідше одного разу на тиждень майстер виробничого навчання перевіряє щоденник та дає зауваження і настанови.

На кожного здобувача освіти оформляється виробнича характеристика, що завіряється підписами керівників практики та печаткою підприємства, організації .

По закінченню практики, здобувач освіти повинен здати майстру виробничого навчання оформлені та завірені печаткою щоденник, виробничу характеристику, перелік кваліфікаційних пробних робіт у визначений термін.

Заступник директора з навчально-виробничої роботи та старший майстер навчального закладу здійснює загальне керівництво за організацією та ходом виробничої практики.

Контролюючи хід практики на об'єктах базового підприємства, старший майстер вивчає та аналізує стан і якість виконання робочих навчальних планів і робочих навчальних програм, стан виробничого обладнання, навчання здобувачів освіти сучасним виробничим технологіям, використання під час практики нових матеріалів, стан плануючої та обліково-звітної документації.

Перевірки занять під час виробничої практики може здійснюватися старшим майстром орієнтовно за такою схемою:

Умови проходження практики здобувачами освіти:

- забезпеченість здобувачів освіти робочими місцями, обладнанням, інструментом та пристосуваннями, кресленнями, технологічними картами, нарядами та іншою виробничо-технічною документацією;
- санітарно-гігієнічний стан робочих місць і забезпечення безпечних умов праці;
- відповідність робіт, які виконують здобувачі освіти, програмі практики;
- закріплення керівника практики з числа працівників підприємства;
- стан щоденників обліку навчально-виробничих робіт;
- стан журналу виробничого навчання.

Підготовка майстра виробничого навчання до занять:

- наявність програми виробничої практики;
- наявність і якість складання планів роботи майстра на день.

Загальні питання:

- своєчасність та організація початку робіт;
- зовнішній вигляд здобувачів освіти;
- виконання здобувачами освіти встановлених для них норм часу.
- організованість майстра виробничого навчання, використання нових педагогічних технологій

Оцінки навчальних досягнень з професійно-практичної підготовки за семестр і рік виставляються на підставі поточних і тематичних оцінок знань, умінь і навичок здобувачів освіти.

Поточні оцінки під час уроку виробничого навчання виставляє майстер виробничого навчання за підсумками виконаного здобувачами освіти кожного навчально-виробничого завдання, а також шляхом спостереження за правильністю виконання прийомів, організацією і культурою праці, за використанням обладнання, інструментів, пристосувань та виконанням вимог охорони праці.

4. Порядок проведення Державної кваліфікаційної атестації

Завершальний етап навчання - це Державна кваліфікаційна атестація, яка включає:

- кваліфікаційну пробну роботу, яка відповідає вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики відповідного кваліфікаційного рівня;
- державний захист дипломної роботи, проекту чи творчої роботи.

Кваліфікаційна атестація проводиться відповідно до Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту, та згідно з державними стандартами ПТО з конкретних професій. Час на проведення кваліфікаційної атестації виділяється за рахунок кількості годин, відведених на професійно-практичну

підготовку. Кваліфікаційна атестація за формою проведення: ДКА або проміжна (поетапна) кваліфікаційна атестація.

Кваліфікаційні пробні роботи з виробничого навчання проводяться майстром виробничого навчання за відповідними графіком і переліками в кожній навчальній групі під керівництвом старшого майстра відповідно до робочої навчальної програми з професійно-практичної підготовки. Графік і переліки перевірних робіт з виробничого навчання розробляються старшим майстром спільно з майстрами виробничого навчання, розглядаються і схвалюються відповідною методичною комісією та затверджуються заступником керівника з навчально-виробничої частини.

Не пізніше ніж за 3 дні до проведення пробних робіт майстер виробничого навчання готує бланки протоколів пробних робіт, оформлює наряд на виконання кваліфікаційних робіт.

Під час оцінювання результатів пробної роботи визначаються вміння та навички здобувачів освіти застосовувати одержані професійні знання на практиці, ураховуються якість роботи і продуктивність праці, дотримання технологічної дисципліни та охорони праці, правильність виконання виробничих прийомів, уміння користуватися обладнанням, пристроями, ефективними методами організації праці.

Перелік документів для проведення Державної кваліфікаційної атестації:

1. Наказ про створення кваліфікаційної комісії для проведення державної кваліфікаційної атестації.
2. Кваліфікаційна характеристика на професію (для кожної професії окремо).
3. Журнал обліку теоретичного навчання (за всі роки навчання).
4. Журнал обліку виробничого навчання (за всі роки навчання).
5. Зведена відомість підсумкових оцінок успішності здобувачів освіти з усіх предметів навчального циклу.
6. Щоденники обліку виконання навчально-виробничих робіт (за всі етапи виробничого навчання та виробничої практики).
7. Перелік письмових екзаменаційних робіт (з кожної професії окремо).
8. Наряди на виконанні кваліфікаційні пробні роботи (з кожної професії окремо).
9. Виробнича характеристика на кожного здобувача освіти (отримана від підприємств або організацій, де здобувачі освіти проходили практику).
10. Письмові екзаменаційні (дипломні) роботи.
11. Протокол засідання державної кваліфікаційної комісії.

Здобувачам освіти, які достроково випускаються та за результатами проміжної кваліфікаційної атестації їм присвоєна відповідна робітнича кваліфікація, одержують свідоцтво про присвоєння робітничої кваліфікації.

Випускнику ЗП(ПТ)О, який успішно пройшов державну кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень "кваліфікований робітник" з набутої професії відповідного розряду (категорії) і видається диплом. Таким чином, професійно-практична підготовка за ДСПТО надає можливість здобуття освіти за рівнями та ступенями, вирішити важливі питання: створення гнучких систем кваліфікаційного рівня, створення нових моделей професійної підготовки, можливість інтегрування професій, здійснення неперервної професійної освіти, реалізуватися випускнику ЗП(ПТ)О на сучасному ринку праці